

Pulmonologijos ir imunologijos klinikai – 20 metų

2011 metų gruodžio mėnesį Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Medicinos akademijos Pulmonologijos ir imunologijos klinika minėjo garbingą sukaktį – 20 metų veiklos jubiliejų. Per šiuos metus nueitas ilgas ir sunkus kelias, nuveikta daug ir prasmingų darbų, paruoštas būrys jaunų gydytojų, įdiegti moderniausi diagnostikos ir gydymo metodai, po vienu klinikos stogu integruota daug sričių: pulmonologija, onkopulmonologija, alergologija ir klinikinė imunologija bei genetika. Visi šie pasiekimai, apie kuriuos prieš 20 metų net ir svajoti būtų buvę sudėtinga, leidžia pagrįstai didžiuotis ir atsistoti į vieną gretą su pažangiausiomis Europos klinikomis. Apie klinikos ištakas ir čia besidarbavusius asmenis, veiklos pradžią ir visą nueitą kelią pasakoja doc. Vytautas Bakšys, stovėjęs prie besikuriančios klinikos slenksčio, buvusi ilgametė Pulmonologijos ir imunologijos klinikos gydytoja Jolita Vėbrienė, prof. Kęstutis Malakauskas, Pulmonologijos laboratorijos vadovas, bei Pulmonologijos ir imunologijos klinikai dabar vadovaujantis prof. Raimundas Sakalauskas.

2011 metų gruodžio mėnesį LSMU MA Pulmonologijos ir imunologijos klinikos darbuotojai minėjo garbingą sukaktį – 20 metų veiklos jubiliejų

Doc. Vytautas Bakšys

1988–1989 m. buvo tie metai, kai veikiančiuose terapijos skyriuose kitų vidaus ligų profilio ligonių pradėjo mažėti, o pulmonologinių – tik daugėjo. Taigi nuspręsta pusę skyriaus paskirti pulmonologinėmis ligomis sergantiems ligoniams, o kitą pusę – kito terapinio profilio ligoniams. Plėtojant pulmonologinių ligonių diagnostiką ir gydymą, 1991-12-21 buvo įkurta Pulmonologijos ir ftiziatrijos klinika iš I ir II vidaus ligų katedrų specialistų ir klinikinės bazės – Kauno akademinių klinikų (dabar – Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninės Kauno klinikų) I vidaus ligų bei tuometinės Kauno Romainių tuberkuliozės ligoninės ftiziatrijos skyrių.

Šiandien Pulmonologijos ir imunologijos klinikoje orientuojamasi į pačių sunkiausių pacientų gydymą, o astma, lėtinė obstrukcinė plaučių liga (LOPL) sėkmingai gydomas ambulatoriškai. Nors anksčiau visuomenėje buvo įsigalėjusi nuomonė, kad astma, LOPL, pneumonija turi būti gydomos ligoninėje, šiandien stacionarizuojami tik sunkia pneumonijos, astmos bei LOPL forma sergantys pacientai.

Jolita Vėbrienė

Prieš 20 metų klinikose terapiniai skyriai buvo bendri – jie funkcionavo įsikūrę antrame klinikų Centrinio korpuso aukšte. Profesorė Alla Baubiniene, dirbusi Vidaus ligų katedros vedėja, turėjo viziją, kad vidaus ligos – tai labai plati sritis, ir vieni terapeutai šeimos medicina rūpintis negali. Pagal jos viziją visų pirma reikėjo kurti šeimos kliniką, kurioje konsultuotų specialistai. Tada buvo nuspręsta, kad pagal vakarietišką modelį reikalingi atskiri konsultaciniai skyriai, kuriuose būtų gydoma atskiro profilio ligoniai. Vidaus ligų skyriai klinikose veikė du – pirmasis ir antrasis. I skyriaus vedėjas buvo doc. Vytautas Bakšys, II – gydytojas Antanas Raila. Šie du skyriai tradiciškai specializavosi, turėjo savo kryptį. I skyriuje buvo gydomi ligoniai, sergantys kvėpavimo organų ligomis, nes doc. V. Bakšys pats šia sritimi domėjosi, buvo parašęs vadovėlį. II vidaus ligų skyrius labiau specializavosi gydant nefrologinius bei reumatologinius ligonius.

Pačios pirmosios buvo įkurtos ir jau atskirai funkcionavo Kardiologijos bei Gastroenterologijos klinikos, šiek tiek vėliau atsiskyrė Endokrinologijos klinika. Visos kitos terapinės klinikos tuo metu buvo bendros. Taigi iš I Vidaus ligų sky-

riais buvo suformuotos Hematologijos bei Pulmonologijos ir ftiziatrijos klinikos, o iš II – Nefrologijos ir Reumatologijos. Pirmuoju Pulmonologijos ir ftiziatrijos klinikos vadovu buvo išrinktas prof. Adolfas Pranevičius.

Šiandien, po dvidešimt veiklos metų, Pulmonologijos klinika yra specializuota, turi naujausias gydymo bei diagnostikos priemones – ir visa tai pasiekta atkakliu, kryptingu darbu, turint ateities viziją.

Prof. Kęstutis Malakauskas

Kuriant Pulmonologijos ir ftiziatrijos kliniką, paraleliai steigta ir Pulmonologijos laboratorija, kurią dar 1981 m. įkūrė prof. P. Šnipas. 1982–1992 m. Pulmonologijos laboratorija kartu su KMU II vidaus ligų katedra bei centrine klinicine baze – Kauno Raudonojo Kryžiaus ligonine – sudarė Respublikinio pulmonologijos mokslo, mokymo, profilaktikos ir gydymo centro branduolį. Kauno medicinos akademijoje vykstant reformoms, kuriant profilaktines klinikas, 1993 m. Pulmonologijos laboratorija funkciniu požiūriu buvo integruota į KMA Pulmonologijos ir ftiziatrijos klinikos struktūrą. Ši klinika tapo Pulmonologijos laboratorijos klinicine baze. 1982–1996 m. BMTI Pulmonologijos laboratorijai vadovavo gyd. V. Ligeikaitė, doc. P. Leišytė, o nuo 1999 m. – prof. K. Malakauskas.

Viena laboratorijos darbo kryptis – aktualūs obstrukcinių plaučių ligų patogenezės, diagnostikos ir gydymo klausimai. Tirta astma sergančių ligonių fizinis pajėgumas ir individuali reabilitacija treniruojančiais krūviais, bronchų reaktyvumo ir alergijos problemos, alergijos pelėsiams klausimai, aukšto dažnio dirbtinės plaučių ventiliacijos principo pritaikymas gerinant bronchų sekreto pasišalinimą, hemosorbcijos ekstrakorporalinės membraninės kraujo oksigenacijos panaudojimas astmai gydyti. Pastaruoju metu daugiausia dėmesio skiriama ląsteliniais ir humoraliniams alerginės astmos patogenezės aspektams išsiaiškinti taikant bronchų provokaciją specifiniu alergenu.

Dirbdami šioje laboratorijoje, surinko mokslinę medžiagą bei rengė disertacijas mokslo darbuotojai: V. Lesauskaitė, A. Bagdonas, L. Valius, A. Visokinskas, M. Zolubas, A. Norvaišas, P. Leišytė, V. Ligeikaitė, A. Babušytė.

Prof. Raimundas Sakalauskas

Visada, kai žiūrime į tai, kas nuveikta ir pasiekta, turime atsigręžti į savo mokytojus, padėkoti tiems žmonėms, kurie padėjo pamatus specializuotos medicinos plėtrai ir atidavė daug jėgų dirbdami dėl šios idėjos. Pirmiausia dėkojame profesorei Allai Baubinienei, kurios iniciatyva atsirado specializuotos klinikos, plėtojusiai specializuotas sritis per atskiras klinikas, delegavusiai žmones dirbti tose srityse. Dėkojame docentui Vytautui Bakšiui, vadovavusiam tuometiniam KMA I vidaus ligų skyriui, profesoriumi Alfredui Žiugždai, dirbusiam vidaus ligų katedroje, tuometinėje Kauno 2-ojoje ligoninėje ir profesoriumi Pranui Šnipui, dirbusiam tuometinėje 1-ojoje Tarybinėje, vėliau Raudonojo Kryžiaus ligoninėje, taip pat profesoriumi Adolfui Pranevičiui, pirmajam Pulmonologijos ir ftiziatrijos klinikos vadovui.

Šiandien klinikos veikloje esame įdiegę praktiškai visas šiuolaikinės pulmonologijos metodologijas ir galimybes. Mes pirmieji ir vieninteliai Lietuvoje įdiegėme į klinikinę praktiką pažangiausių ir naujausių minimaliai invazinių pulmonologijos diagnostikos metodą – endobronchinį ir endoskopinį ultragarsą, savo efektyvumu atitinkantį chi-

rurgines procedūras ir pasižymintį itin dideliu saugumu bei mažu komplikacijų skaičiumi. 2010 metais Kauno klinikų pulmonologai pirmieji Baltijos šalyse pradėjo genetinius plaučių vėžio tyrimus (EGFR mutacijos nustatymas), pagal kuriuos plaučių vėžiu sergantiems ligoniams parenkamas individualus gydymas naujausiais biologinės terapijos vaistais. Siekiant teikti specializuotą pagalbą įkurti Plautinės hipertenzijos centras (vadovas doc. S. Miliauskas), Suaugusiųjų cistinės fibrozės centras (vadovas prof. K. Malakauskas). Vykdomė išsamią pulmonologijos ir alergologijos studijų programą, kuri visame universitete dėstoma pagal probleminį modelį. Pulmonologija plėtojama vystant klinikinę genetiką – universitete buvo pradėta šios programos rezidentūra, kurią sėkmingai baigė jauni specialistai, sukurta genetikos tarnyba. Nuo 1999 m. veikia miego laboratorija, kur trijose specialiai miego sutrikimų diagnostikai pritaikytose patalpose tiriami pacientai dėl įtariamų kvėpavimo sutrikimų miego metu. Alergologijos ir imunologijos srityje įdiegti nauji imunodeficitu, autoimuninių ir alerginių ligų diagnostikos metodai. Vieni pirmųjų Lietuvoje pradėjome diagnozuoti ir gydyti įgimtą imunodeficitą dėl C1 esterazės inhibitoriaus stokos. Nuo 2003 m. taikoma pakeičiamoji imunoterapija ir imunomoduliacija intraveniniu imunoglobulinu. Padaugėjus pacientų po inkstų, širdies, plaučių, kepenų transplantacijų, alergologai ir klinikiniai imunologai padeda specialistams spręsti imunosupresijos klausimus.

Minint 20 metų veiklos sukaktį, reikėtų pasidžiaugti kolektyvu, dirbančiu jau daugelį metų, ir užauginusių naujų specialistų ir vadovų. Prof. B. Šitkauskienė, alergologijos ir imunologijos sektoriaus vadovė, Europos alergologijos ir klinikinės imunologijos akademijos (EAACI) Vykdomojo komiteto tikroji narė (2007–2009 m.), Europos komisijos ekspertė (nuo 2009 m.), greta klinikinės praktikos dirba mokslinį darbą. Jos darbo pagrindu užmezgta sėkminga partnerystė su Gotebergo universitetu, šiandien ji aktyviai dalyvauja bendrame projekte su Taivanu. Sektorių vadovai prof. Kęstutis Malakauskas specializuojasi kvėpavimo fiziologijoje, plėtoja tarptautinę veiklą, inicijuoja projektus, doc. Skaidrius Miliauskas, gilinasi į plaučių embolijos sritį, plaučių hipertenziją bei plėtoja miego mediciną, doc. Marius Žemaitis po sėkmingo pasirengimo Heidelbergo universitete dirba onkopulmonologijos srityje. Doc. Kristina Biekšienė, sėkmingai pradėjusi kosulio tyrimus, sergant lėtinėmis obstrukcinėmis plaučių ligomis ir astma, toliau plėtoja savo veiklą bei numato įsteigti vienintelį Lietuvoje kosulio centrą, teiksiantį pagalbą lėtinio kosulio varginamiems pacientams.

Kai kurie mūsų universiteto absolventai ir buvę mūsų klinikos darbuotojai sėkmingai dirba užsienio šalyse. Reikėtų paminėti Ingą Sriubienę, miego medicinos pradininkę, šiuo metu dirbančią JAV, Vytį Dudzevičių, dirbantį Didžiojoje Britanijoje pulmonologu konsultantu, Liutaurą Ryškų, besidarbuojantį gydytoju pulmonologu Vokietijoje.

Mūsų klinikos laimėjimai būtų neįmanomi be glaudaus bendradarbiavimo bei partnerystės su kitomis profilineis klinikomis. Esame dėkingi visiems kolegoms, ypač Onkologijos, Radiologijos, Laboratorinės medicinos, Patologinės anatomijos, Kardiologijos ir Širdies, krūtinės ir kraujagyslių chirurgijos klinikos vadovams bei darbuotojams, kurių dėka pavyko perprasti šiuolaikines gydymo metodikas bei įdiegti jas į klinikinę praktiką.